

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΗΛ.: 2106419332

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2021

Αριθ. Πρωτ.: 9943

Αριθ. Εγκυκλίου: 12

Προς
Τους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Χώρας

Θέμα: Ενδοοικογενειακή Βία

Με την εφαρμογή του και σήμερα (μερικώς) ισχύοντος ν.3500/2006 «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας», η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου απηύθυνε, και κατά το παρελθόν, και εξυπαρχής μάλιστα με την Εγκ.Εισ. ΑΠ 2/2007 (Στ. Γκρόζου), γενικές οδηγίες προς τους εισαγγελικούς λειτουργούς της χώρας. Με αυτές (τις γενικές οδηγίες) τις οποίες ακολουθείτε, επιχειρείται να επιτυγχάνεται η ορθή και ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ειδικού αυτού νόμου, ώστε να ενισχυθεί η αρμονική συμβίωση των προσώπων στα πλαίσια της οικογένειας και να προστατεύονται τα θύματα του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, που είναι πρωτίστως οι γυναίκες αλλά και τα υπαγόμενα στην έννοια της "οικογένειας" του νόμου, κατεξοχήν «ευάλωτα πρόσωπα», δηλαδή οι ανήλικοι, οι υπερήλικοι και οι ανήμποροι.

Οι κατευθύνσεις αυτές εξακολουθούν να διατηρούν την εφαρμοστική χρησιμότητα και την ερμηνευτική αξία τους, αφού μάλιστα το αντίστοιχο νομικό καθεστώς υπό το οποίο εκδόθηκαν παραμένει κατά βάση το ίδιο, με τις θετικές προσθήκες : α) του ν.4531/2018, με τον οποίο το Ελληνικό Κοινοβούλιο κύρωσε

τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και με τις ρυθμίσεις του (άρθρο 3), διευρύνθηκαν τα πρόσωπα της οικογένειας σε σχέση με αυτά του ν.3500/2006, το πεδίο εφαρμογής του οποίου έτσι επεκτάθηκε, επήλθε βελτίωση των προβλεπόμενων μέτρων δικονομικού καταναγκασμού κατά των παραβατών του νόμου και καθιερώθηκε, για τις στρεφόμενες κατά ανηλίκων πράξεις των άρθρων 6, 7 και 9 του νόμου, η αναστολή της έναρξης της προθεσμίας παραγραφής μέχρι την ενηλικίωση του θύματος και για ένα έτος μετά, εφόσον πρόκειται για πλημμέλημα και για τρία έτη μετά, εφόσον πρόκειται για κακούργημα και β) του νέου ΠΚ, με τον οποίο, στο μεν άρθρο 312, όπως από το κείμενό του και την αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση προκύπτει, διευρύνθηκε ο κύκλος των προστατευόμενων προσώπων, αυξήθηκαν οι προβλεπόμενες για την σωματική τους βλάβη ποινές, προβλέφθηκαν επιβαρυντικές περιστάσεις και εμπλουτίστηκαν οι μορφές της τυποποιούμενης συμπεριφοράς, στα δε άρθρα 330 και 333 τυποποιούνται ειδικά, με απειλή αυξημένης ποινής, η παράνομη βία και απειλή που στρέφονται, όπως και στην περίπτωση του άρθρου 312, κατά αδύναμων προσώπων.

Ωστόσο, παρά τη σχετική επάρκεια του νομικού μας πλαισίου, με την προσαρμογή του σε αυξημένης τυπικής ισχύος διεθνή κείμενα και την ουσιαστικοποίηση της παρεχόμενης προστασίας με την αναδιαμόρφωση των σχετικών ποινικών διατάξεων του νέου ΠΚ, διαπιστώνεται, δυστυχώς, έξαρση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας, με ποικίλες, καινοφανείς και ποιοτικά μεταλλαγμένες μορφές εμφάνισής τους, κυρίως, όπως προαναφέρεται, σε βάρος των γυναικών. Με συχνότητα πλέον, σχετικές απαξιολογικές συμπεριφορές διακρίνονται από ανησυχητική, εντεινόμενη και άμετρη βία. Δεν είναι λίγες οι φορές που εξελίσσονται ακόμη και σε κατάφωρη περιφρόνηση και αυτού του υπέρτατου όλων έννομου αγαθού της ζωής, με

ακραίες, δυσνόητες, χωρίς αναστολές, απεχθείς και με ιδιαίτερη σκληρότητα ανθρωποκτονίες που συνταράσσουν την κοινωνία. Με αφορμή αυτές τις καταστάσεις και στη χώρα μας, ευρέως, οι περιπτώσεις αφαίρεσης της ζωής γυναίκας, ιδίως από σεξιστικά κίνητρα, «λόγους τιμής», σκοπούς εμπορίας ανθρώπων και οικονομική εκμετάλλευση, αποδίδονται με τον όρο «γυναικοκτονία» και γίνεται λόγος για ανάγκη διακριτής τυποποιημένης ποινικής πρόβλεψης ή και για αναγωγή αυτής ως διακεκριμένης παραλλαγής της ανθρωποκτονίας του άρθρου 299 ΠΚ. Διεθνώς, σε αρκετές χώρες, καθώς το φαινόμενο δεν είναι μόνο ελληνικό αλλά έχει προσλάβει παγκόσμιες διαστάσεις, υιοθετήθηκε και νομοθετικά η θεώρηση αυτή.

Η θλιβερή πραγματικότητα που βιώνουμε, αξιώνει επιτακτικά, στα πλαίσια της λειτουργικής σας αρμοδιότητας και αποστολής για την τήρηση της νομιμότητας και την προστασία των πολιτών, και τη δική σας, υπερβάλλουσα εγρήγορση, σημαντική παρέμβαση και συμβολή. Ενεργώντας, οιονεί προληπτικά και συνεπώς και αποτρεπτικά, πρέπει να εξαντλείτε κάθε νομική σας δυνατότητα με επιδίωξη να αντιμετωπίζονται με τον αρμόζοντα δραστικό τρόπο και με ικανοποιητικά αποτελέσματα οι εκδηλώσεις ενδοοικογενειακής βίας, ήδη από το πρώιμο στάδιο εμφάνισής τους, κυρίως, εκτός των άλλων, και με τη δημιουργία όρων αποφόρτισης, μείωσης της έντασης και παρεμπόδισης δυσμενέστερης εξέλιξης. Επισημαίνεται ότι στη σύγχρονη αντεγκληματική πολιτική αναγνωρίζεται ως σημαντικός παράγων επιτυχίας της και η εκ των προτέρων γνώση από τον υποψήφιο δράστη αξιόποινης πράξης, ότι εφόσον τελικώς παραβεί τον ποινικό νόμο θα τύχει της δέουσας απάντησης από την οργανωμένη πολιτεία. Ότι δηλαδή θα διακριβωθεί η ταυτότητά του, θα συλληφθεί, θα δικάσσει σύντομα και θα του επιβληθεί η προβλεπόμενη προσήκουσα ποινή, η οποία, οπωσδήποτε θα εκτελεστεί.

Μετά από αυτά, παρακαλούμε να εντείνετε την υπηρεσιακή σας δραστηριότητα, εμπλουτίζοντας και επαυξάνοντας αυτή στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και υπό τις ειδικότερες, ακόλουθες γενικές οδηγίες, πέραν αυτών, αναλόγων ή παρεμφερών, που σας έχουν ήδη δοθεί.

I. Στις ακροάσεις πολιτών, κατά την άσκηση του από το άρθρο 25 παρ.4 στοιχ.α του ν.1756/1988 απορρέοντος δικαιώματός σας, να επιδεικνύετε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αυξημένη προσοχή στις αιτιάσεις και τα «παράπονα», προσώπων, που τις περισσότερες φορές είναι γυναίκες, όταν εμφανίζονται ως θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Επιβάλλεται τα πρόσωπα αυτά να προσεγγίζονται με διακριτικότητα και σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους, να υποστηρίζονται και να ενθαρρύνονται στην καταγγελία βίαιης σε βάρος τους συμπεριφοράς. Άμεσα στη συνέχεια, συντρεχόντων των νομίμων όρων, θα πρέπει να προβαίνετε στις προβλεπόμενες δικονομικές ενέργειες για τη βεβαίωση αξιόποινης συμπεριφοράς κ.λ.π, ενεργώντας συγχρόνως για την αποκλιμάκωση της έντασης και απομάκρυνση του κινδύνου περαιτέρω αρνητικών εξελίξεων. Εκτιμώντας δε και τις ιδιαίτερες συνοδευτικές περιστάσεις κάθε περίπτωσης, να απευθύνετε σαφείς και ορισμένες οδηγίες προς τους αστυνομικούς ανακριτικούς υπαλλήλους και να ζητάτε την ενεργοποίηση, την συνδρομή, την ενασχόληση και την επιμέλεια των θεσμοθετημένων δομών των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Δεν πρέπει, βεβαίως, να σας διαφεύγει ότι ο ν. 3500/2006 και οι συναφείς διατάξεις του νέου ΠΚ έχουν σκοπό να προστατεύσουν τον ορισμένο κύκλο προσώπων και δεν νοείται παρέμβαση που να είναι αυθαίρετη ή να

θίγει την και συνταγματικά προστατευόμενη ιδιωτική και οικογενειακή ζωή των ατόμων.

II. Στις περιπτώσεις τέλεσης στα όρια του αυτοφώρου πλημμελημάτων ενδοοικογενειακής βίας (σωματικής βλάβης, απειλής, παράνομης βίας), πρέπει να ακολουθείται ως κανόνας η διαδικασία των άρθρων 417 επ. ΚΠΔ, με τη σύλληψη δηλαδή του δράστη, την προσαγωγή του στον εισαγγελέα, την άσκηση εναντίον του ποινικής δίωξης (εφόσον συντρέχουν οι για τούτο αξιούμενες από το νόμο προϋποθέσεις) και την άμεση παραπομπή του στο ποινικό ακροατήριο, εκτός εάν δικονομικοί ή άλλοι εξαιρετικοί λόγοι εμποδίζουν τη διαδικασία αυτή. Στην αυτόφωρη διαδικασία προσφέρονται, από τη μη διαδρομή του χρόνου, αναλλοίωτα τα αποδεικτικά στοιχεία (=πρωτογενής απόδειξη) και συνεπώς είναι δυνατή η αμεσότητα της ποινικής προστασίας των θυμάτων. Σε περίπτωση μη εφαρμογής της αυτόφωρης διαδικασίας ο δράστης δεν αποθαρρύνεται ούτε αποτρέπεται αποτελεσματικά από το να υπερβαίνει τους φραγμούς της νομιμότητας και είναι πιο ευχερές πλέον σ' αυτόν, να εκδηλώνει, για ακόμη μια φορά, τη βίαιη-αξιόποινη συμπεριφορά του εναντίον αδύναμων ατόμων με τα οποία (θα συνεχίσει να) συνοικεί.

III. Όταν με τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων εφαρμόζεται η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης (άρθρ.11 επ. ν.3500/2006), ο αρμόδιος για τα θέματα ενδοοικογενειακής βίας εισαγγελικός λειτουργός παρακολουθεί επισταμένως την τήρηση των τεθέντων όρων από τον φερόμενο ως υπαίτιο ενδοοικογενειακής βίας και θα πρέπει να επιλαμβάνεται τάχιστα όταν αυτός δεν συμμορφώνεται με τους όρους.

IV. Οι συναφείς ποινικές υποθέσεις που εισάγονται στο ακροατήριο, θα προσδιορίζονται, σύμφωνα και με τη σπουδαιότητά τους, κατά προτεραιότητα και κατά την

κατανομή τους στο έκθεμα θα προτάσσονται στην αρίθμηση για να αποφεύγεται η αναβολή εκδίκασής τους, εξαιτίας του γνωστού λόγου «της παρέλευσης του ωραρίου». Μετά από αναβολή της υπόθεσης, εφόσον το δικαστήριο παρέλειψε τον προσδιορισμό της υπόθεσης σε ρητή δικάσιμο, θα ενεργούνται τα ανάλογα.

V. Τέλος, στις περιπτώσεις στις οποίες τα θύματα πράξεων ενδοοικογενειακής βίας είναι ανήλικοι, ισχύουν και οι ειδικότερες οδηγίες που έχουμε ήδη απευθύνει (Εγκ.Εισ.ΑΠ16/2007 [Β. Μαρκή] και Εγκ. Εισ. ΑΠ 5/2021 [Γ.Αδειλίνη], αναρτημένες στην ιστοσελίδα www.eisap.gr).

Είναι προφανές ότι οι παραπάνω, υπό το πρίσμα της εισαγγελικής λειτουργίας από το άρθρο 24 παρ.5α ν.1756/1988, γενικές οδηγίες, στοχεύουν στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας που εμφανίζεται με την ειδική παθογένεια της ενδοοικογενειακής βίας. Διατηρούν μεν και τη γενικότερη χρησιμότητά τους, αλλά εκ του σκοπού και ιδίως από την ειδικότερη φύση τους, δεν επεκτείνονται σε θέματα καταπολέμησης της εγκληματικότητας συνολικώς, καθώς αυτά συνάπτονται με την έρευνα των ευρύτερων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών, ιδεολογικών καταστάσεων, εκτάκτων συνθηκών (όπως η πανδημία), τους λόγους που εξωθούν στο έγκλημα, τις μεθόδους δράσης των υπαιτίων εγκληματικών πράξεων, τις ποικιλόμορφες παραμέτρους και εκδοχές αυτών κλπ. Άλλωστε, αυτά αποτελούν αντικείμενο της γενικότερης, σύγχρονης αντεγκληματικής πολιτικής, του προγραμματισμού και του συνολικού σχεδιασμού για τη σφαιρική αντιμετώπιση του φαινομένου της εγκληματικότητας και των εξάρσεών της. Στο ίδιο πεδίο προβληματισμού αναμφισβήτητα εντάσσεται και το φαινόμενο που μας απασχόλησε εν προκειμένω, υπό την ειδική, όμως, εισαγγελική οπτική.

Οι κ.κ. Διευθύνοντες τις Εισαγγελίες Εφετών της Χώρας, παρακαλούνται να ασκούν τη δέουσα εποπτεία για την εφαρμογή της παρούσας.

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Βασίλειος Η. Πλιώτας

Κοινοποιείται:

- 1) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας

ΦΕ./